

pouze povšechně. Překvapily hlavně dvě okolnosti. Především ta okolnost, že Jugoslavie se odhodlala za poměrně velmi krátkou dobu, řekněme přímo obratem, podepsati smlouvu, která nejenom že znamená naprosté zastavení každého nepřátelství, mezi oběma zeměmi až do nedávna tak tradičního a přímo dědičného, ale dokonce smlouvu, která zavazuje v určitých případech obě strany ke společnému postupu, tedy k jistě formě spolenectví. Druhá věc, která překvapila, je, že v této smlouvě Jugoslavie formálně uznala habešskou anexi Itálii. Smlouva byla totiž podepsána jménem jugoslávského krále a krále italského a císaře habešského. V anglickém tisku byla tato okolnost dosti živě komentována a zejména bylo poukazováno na to, že touto okolností dává Itálie zase znovu najevo, že jugoslávsko-italská dohoda není ničím jiným, nežli novým krokem na cestě expanse fašistické velmoci.

Rozhodně byly však tendenčně vymyšleny zprávy, ve kterých se tvrdilo, že tato smlouva znamená rozklad Malé dohody. Je nutno konstatovat, že Jugoslavie ujednáním paktu neporušila žádné ze svých smluv k ostatním státům a zejména ne ke státům Malé dohody. Dosavadní přátelství a spolenectví Jugoslavie zůstala neporušena a naprotá *jednota Malé dohody* byla znovu slavnostně dokumentována návštěvou presidenta Československé republiky u prince regenta v Bělehradě. Urovnání choulolistivých otázek mezi Jugoslavií a Itálií mohlo jen přispět všeobecné evropské situaci a znamenalo ne zeslabení, ale posílení Malé dohody.

Oskar Kulendík (Brno).

Zprávy.

Zemřel Karel Kramář. *Ve chvíli loučení s osobností tak významnou, jako byl Dr. Kramář, na tomto odborném místě sluší si stručně připomenouti, čím se zasloužil o stát a jeho právní řád. Jeho zásluhám politickým bylo jinde dostatek věnováno místa, ale nesmí býti zapomínáno na jeho práci pro československé právo. Trvalým pomníkem je jeho podpis na mírové smlouvě versaillské, při jejímž zrodu stál, a tak náš stát uvedl do mezinárodního spolenectví. V ústavním životě jsou pak spojeny s jeho jménem dvě události: prohlášení o rozchodu dynastie habsburské s naším národem a o jednomyslné volbě prvního presidenta Masaryka v revolučním Národním shromáždění dne 14. listopadu 1918 a jeho boj za státní jazyk československý. A konečně v rámci této nepatrné vzpomínky budiž zaznamenáno, že jméno Dr. Kramáře bylo vedoucí mezi těmi muži, kteří se o národ zasloužili, jež r. 1917 mladá generace právnícká postavila si jako programové vzory. Dnes, i když po odstupu let hodnotíme a nepřehodnocujeme, přece neupřeme, že jeho vzor jako vůdce domácího odboje byl povzbuzením neklesat na mysl v době nejtěžší persekuce.*

r.

Promocia prezidenta republiky Dra Edvarda Beneša na čestného doktora práv univerzity Komenského mala neobyčajne slávnostný ráz a zanechala vo všetkých tých čo jej priebeh sledovali hlboké, nezabudnuteľné dojmy. O dôkladné zpravodajstvo z celého pobytu pána prezidenta Dra Beneša v Bratislave postarali sa vzorne zástupcovia dennej tlače i miestného rozhlasu. Preto nebudeme už opakovať líčenie ani okázalého ceremonielu promočného. Tým viac však chceme vyzdvihnúť jadro celej slávnosti, veľkú reč prezidenta »Budovateľa«, adresovanú hlavne k budúim nositeľom a strážcom národných hodnôt slovenských a československých. Tento duchovný odkaz veľkého mysliteľa-politika tvorí spolu s dvoma nedávnymi prejavmi brnenskými harmonický celok a bude ne-

pochybne bezpečným kulturne-politickým programom aj budúcich generácií.

Úvodom k svojej reči poďakoval prezident republiky univerzity Komenského za poctu, ktorej sa mu dostalo a vyzdvihnuť okolnosti, pre ktoré je mu rozhodnutie bratislavskej univerzity zvlášť milé a drahé. A pokračoval:

Vám, *mladej generácii slovenskej*, by som chcel pripomenúť, že i vaše špeciálne problémy a bolesti slovenské sú len odrazom všeobecnej myšlienkovvej a mravnej krízy dnešnej Európy. Prvou a hlavnou úlohou našou v tomto ťažkom a nebezpečnom čase je, vydržať spoločne a za každú cenu v plnej práci a jednote Čechov a Slovákov, v politickej úzkej súdržnosti a národnom pevnom spoločenstve.

Vy mladí ste v istom smysle šťastnejšou generáciou, ako my starší. My sme mali síce to šťastie, že sme prišli do doby, kde sme vám mohli prácou i bojom získať národnú a štátnu nezávislosť, a vy teraz sa môžete pripraviť na život za podmienok lepších a priaznivejších. Za to však vaše povinnosti sú a budú ťažšie. Udržať toto dedičstvo, nebude ľahké. Bude to vždy ťažká a zodpovedná úloha.

Vaším poslaním je toto dedičstvo soslilniť, upevniť, zaistiť. Bude to možné len usilovnou prácou, ťažkým zápasom, súdržnosťou, spoluprácou, jednotou a svornosťou Čechov a Slovákov a najintímnejším prenikaním politickým, sociálnym a kultúrnym nás všetkých navzájom v štáte a národe.

K tomu predovšetkým treba, *aby sme sa poznali*, aby sme celú svoju vlasť poznali — Česi Slovensko, jeho život, jeho kultúru, jeho individualitu a personalitu. Slováci Čechy a Moravu a ich kultúru, ich prácu a ducha. To znamená navzájom k sebe chodiť, spoločne medzi sebou skutočne žiť. Bol urobený už pokrok veľký. Ale všetko dosiaľ vykonané nebolo. Vy profesori, študenti, inteligenti, filozofovia, právnici, lekári, technickovia a všetci ostatní máte tu úlohy veľké, úlohy krásne a sľubné, úlohy, ktoré nemôžu byť nesplnené a ktorých splnenie prinesie iste veľké výsledky pre náš národ i štát a pre duchovné i materiálne obohatenie oboch strán.

A konečne poslednú vec by som chcel zdôrazniť. Česi za starej doby rakúskej mali vo svojom stredisku pražskom tendenciu, uzavierať sa do seba, pestovať svoju výlučnosť a oddať sa istému českému provincializmu. Masaryk mnoho proti tomu bojoval. Vy slovenskí študenti a celý slovenský život ľahko by mohol tiež do toho zapadnúť. Dnešná doba so svojimi veľkými pokrokmi technickými tomu, pravda, menej praje, ale i tak chcem na to upozorniť: buďte Slovácki, ale nezabudnite byť Českoslovácki — a buďte Europeanmi! Neuzavierajte sa len do seba a na Slovensko! Dnešný svet chce ľudí s veľkým obzorom, s európskym a svetovým duchom. Majte otvorené oči na všetky strany, pozorujte západ i východ i stred Európy a pamätajte, že filozofia rovnováhy, pokoja a vyrovnanej osobnosti, ako som ju práve stručne naznačil, je súčasne filozofiou národnej a štátnej sily, že filozofia trpezivej dôstojnej ľudskosti a úzkej a pevnej národnej súdržnosti československej v rámci našej seba-vedomej evolucionistickej demokracie bez výstrelkov zľava a zprava je línia, ktorú nakoniec po ťažkých bojoch, o ktorých som tu práve hovoril, zaujme celá európska civilizácia na západe, na východe, i v strede, že teda my už dnes s pokojom, neúchylné, nedotýkajúc sa iných a sústavne v duchu dobrej vôle k svojim susedom túto spoločnú európsku cestu musíme svojou prácou a svojím príkladom pripravovať.

Prejav pána prezidenta strhnul prítomných viac razy k nadšeným prejavom súhlasu. Zástupci študentstva naň reagovali pri odpoľudňajúcej návšteve prezidenta republiky v univerzitnej koleji na Lafranconi príslubom, že mladá slovenská generácia bude pracovať podľa jeho smerníc, riadiac sa zásadami Masarykovými i Benešovými.

Prof. Dr. Jan Krčmář šedesátníkem. O letošních prázdninách, dne 27. července, dožije se šedesáti let vynikající člen profesorského sboru právnické fakulty Karlovy university a ve studijním roce 1916/17 její děkan Dr. Jan Krčmář.

»Všehrd« vzpomíná při této příležitosti v první řadě třicetipětiletého Krčmářova učitelského působení na pražské fakultě právnické, to jest od r. 1902, ve kterém byl na ní habilitován, rok po své promoci sub auspiciis, na základě spisu »O smlouvě námezdní dle práva rakouského se zřetelem ku právu římskému. I. Část úvodní«, kterou označil Stupecký ve své recenzi ve Sborníku za práci velmi zdařilou a slibnou, vydávající svědectví o pronikavém studiu a bystré soudnosti svého původce. Mimořádným profesorem soukromého práva stal se Krčmář r. 1907, řádným r. 1911. O učitelské jeho činnosti, umožňující právnickým adeptům osvojit si dokonale bezpečné základy dogmatiky a jurisprudence všeobecného práva soukromého, jakož i operací interpretačních a aplikačních vůbec, jest odůvodněno mluvití jen v superlativech kladného hodnocení, ať máme na mysli jeho přednášky, seminární cvičení nebo jeho též jako učebnice skvělý pětisvazkový systém občanského práva. Krčmář uči stále argumentací de lege lata, již neopomíjí ani při řešení choulostivých otázek, správnému použití daného práva na konkrétní skutkovou podstatu a přesně, přísně logické formulaci slovní, jejímž jest sám dokonalým mistrem.

Systém Krčmářův jest prvním a dosud jediným úplným českým systematickým zpracováním práva občanského, působícího v t. zv. zemích historických. V prvním vydání vyšel v letech 1928—30, navazuje obsahově arcí na litografované a později tištěné přednášky Krčmářovy, ve druhém vydání v letech 1932—34; ve třetím vydání vyšly zatím dva jeho svazky: část všeobecná a právo oblihační (1936). Není velký svým rozsahem, tím bohatší však svým obsahem a dokonalejší svou kvalitou. Nepatří mezi »lehkou četbu«, nýbrž vede k tomu, aby byl studován, a to za stálého používání zákonných textů; ale tím se jenom stupňuje jeho hodnota pedagogická. Důvodně bylo o něm v jedné kritice pochvalně zdůrazněno, že zjišťuje jak rámeček stanovený právním řádem pro aplikaci, tak dává též směrnice pro ni v tomto rámci.

Používán jest ovšem nejenom vysokoškolskými studujícími, nýbrž hojně také těmi, kdož vyšeďe ze studentských let potřebují spolehlivého poučení na poli práva občanského, zejména též praktiky, jímž se stává pro dokonalost a směrodatnost názorů v něm hájených nerozlučným druhem a bezpečným rádcem. Probíráme-li se sbírkou rozhodnutí nejvyššího soudu, seznáváme, jak tento ve své civilistické judikatuře jde stále více ve stopách Krčmářových.

Z ostatní velmi bohaté a vědeckou kvalitou úctyhodné literární činnosti Krčmářovy*) uvedli bychom na tomto místě nejprve dvě knihy, zabývající se mezinárodním právem soukromým, vydané v Knihovně Sborníku: »Úvod do mezinárodního práva soukromého Část I.« (1906) a »Základy Bartolovy a Baldovy teorie mezinárodního práva soukromého« (1910). Týmž vědním oborem zabýval se též v řadě článků, publikovaných hlavně ve Sborníku věd právních a státních. Jeden z nich, »Beiträge zur Geschichte des internationalen Privatrechtes«, byl vydán ve Festschrift zur Jahrhundertfeier des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches (2. svazek). Z pojednání, zabývajících se právem občanským, upozornili bychom ještě alespoň na řadu příspěvků, vykládajících dílčí novely k občanskému zákoníku na »Glossen zur neuesten Bearbeitung des Rechtes des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches« v Zentralblatt für die juristische Praxis 1932—34 a několik článků ve Slovníku veřejného

*) Úplný její soupis viz v časopise Právní prakse I., str. 197, 229.

práva československého. Důležité místo v naší právovědecké literatuře zaujímají Krčmářova pojednání »O funkci a významu definice v právní vědě« v Poctě Ottově, »Zákon a rozhodnutí« ve Sborníku XXXIII. »Právnícké názvosloví a právní pojmy« v Právniku LXXI. a »Příspěvky k pojmu právní povinnosti« ve Sborníku XXXIII.

Krčmář neosvědčil se však pouze jako výborný vykladač platného práva občanského, nýbrž též jako významný pracovník na nových zákonech téhož oboru. Zejména stal se důležitým spolutvůrcem nového jednotného, právě nyní v parlamentě projednávaného, občanského zákoníka. Již tím, že spolu s prof. Svobodou prosadil brzy po převratu názor, aby nebyl zaveden jako nový zákoník občanský pro celé území státu překlad občanského zákoníka z r. 1811, doplněný podle dílčích novel a jiných pozdějších zákonů, nýbrž vytvořen zákon obsahově nový podle směrnic, jež by stanovila komise, složená z teoretiků občanského práva a zástupců praktických povolání právnických.

Když byly pak zahájeny práce na novém zákoníku, byl Krčmář ustanoven referentem v prvním subkomitétu, jemuž bylo uloženo zpracovati z občanského zákoníka z r. 1811, jenž byl vzat za základ, ustanovení úvodní a první hlavu prvního dílu, z dílu druhého všeobecnou část práva obligačního a hlavy 18—22, jakož i díl třetí. Vynikajícím způsobem účastnil se rovněž prací v později zřízené komisi superrevisní, jejímž byl jmenován v lednu r. 1936 předsedou. Pod jeho vedením došlo též ku konečné úpravě textů podle usnesení superrevisní komise a výsledků meziministerského jednání.

Pozornosti zaslouží si též Krčmářova účast na pracích československé pozemkové reformy. Jí zabýval se také literárně zejména ve spisku »Zákon o zabrání velkého majetku pozemkového« (1919).

Velmi dobře uplatnil se Krčmář rovněž na poli mezinárodní politiky a práva jako člen československé mírové delegace pařížské, později v letech 1922—27 jako stálý člen československé delegace při Svazu národů v Ženevě, dále jako dlouholetý stálý poradce ministerstva zahraničních věcí a konečně jako úspěšný zástupce Československa před Státním dvorem pro mezinárodní spravedlnost v Haagu. V této funkci vystoupil dvakrát: r. 1923 v posudkovém řízení ohledně československo-polské hranice na Spiši a r. 1931 v posudkovém řízení o celní unii německo-rakouské. V souvislosti s těmito činnostmi vznikla řada Krčmářových článků o otázkách mezinárodní politiky a práva, publikovaných v Zahraniční politice a v Prager Presse.

Svědomitě a úspěšně sloužil československému státu a jeho kultuře též jako ministr školství a národní osvěty, jimž byl od 18. března do 12. října 1926 ve 2. vládě Černého a potom souvisle ve třech vládách od 14. dubna 1934 do 23. ledna 1936.

Nelze se nezmíniti o činnosti prof. Krčmáře, vnímavého ctitele umění, ve Společnosti vlasteneckých přátel umění, jejímž jest zasloužilým předsedou.

Odpovědná úloha byla mu svěřena též jako československému generálnímu komisaři pro pařížskou výstavu, pořádanou v letošním roce. Nepochybujeme, že jeho účast přispěje podstatně k tomu, že zastoupení Československa v této mezinárodní soutěži bude úspěšné a hodnotné.

Prof. Krčmářovi dostalo se řady tuzemských i zahraničních poct. Jest řádným členem České akademie, řádným členem Šafaříkovy společnosti, členem Institutu de droit comparé v Bruselu, majitelem řádu Polonia restituta I. tř., řádu italské koruny I. tř., řádu jihoslovenské koruny I. tř. a zlatého rakouského odznaku s hvězdou.

Dosavadní životní dílo Krčmářovo, jež bylo námi výše jen v obrysech nastíněno, vzbuzuje důvodně obdiv a úctu. Doufáme, že mnoho

kladných hodnot bude k němu ještě připojeno v dalších letech jeho života jak na poli činnosti vědecké a učitelské, tak veřejného našeho života vůbec. Do nich, a kéž jest jich mnoho, přejeme jistě ze srdce všech čtenářů tohoto časopisu svému jubilantovi stále zdraví a vše nejlepší.

Dr. Josef Pražák.

Ze Sbírky zákonů a nařízení. Nařízením č. 53 bylo vyloučeno zboží a potřeby elektrotechnické z podomního obchodu. — Pod č. 54 byla vyhlášena dodatková dohoda k obchodní úmluvě s Francií, pod č. 58 dodatkový protokol k obchodní úmluvě s Finskem. Číslo 60 až 62 a 66 až 67 jsou opatření Národní banky československé o nové úpravě cestovního styku (zákaz vývozu jiných bankovek než po 10 a 20 Kč) a o platebním styku s Německem, Rakouskem, Bulharskem a Jihoslovenskem. — Vyhláška č. 55 se týká změny celní sazby na máslo, nařízením č. 57 byly přechodně sníženy celní sazby na sádlo. — Vyhlášky č. 64 a 65 se týkají paušalování daně z obrátu u drobných zemědělců. — Čís. 56 je nařízení o úpravě poměrů československého stavu pojištění Fénixu, Životní pojišťovací společnosti ve Vídni, a některých souvislých otázek. — Nařízením č. 59 byly zřízeny nové státní policejní úřady v Kaplici, Planě, Falknově nad Ohří, Králíkách, Broumově, Břeclavi a Mikulově od 24. května 1937, v Horšovském Týně, Bílině a v Nýrsku pak od 28. června 1937. — Nařízením č. 63 byly připuštěny k úřednímu zjišťování alkoholu, vyrobeného v lihovarech, kontrolní měřidla soustavy Zehrový. —ý.

500 let trvání finanční prokuratury v Praze. Finanční prokuratura v Praze jakožto státní úřad povoláný k tomu, aby obstarával pro stát úkoly právního zástupce, bude vzpomínati letošního roku pětistého výročí svého trvání. Již roku 1437, za krátké vlády Zikmundovy, se objevuje první královský prokurátor jakožto zvláštní právní zástupce koruny. Od roku 1450 je kontinuita těchto úředníků nepřerušena a vývoj jejich pravomoci lze přesně sledovati. Tak se dostáváme přes fiskální instrukce Josefa II. z roku 1783 a další instrukce z roku 1851 k instrukci z r. 1898, převzaté již naší republikou a nahrazené zákonem o finančních prokuraturách a služebních instrukcích (zákon č. 97/33, instrukce jako vládn. nař. č. 82/36).

K ojedinelému jubileu státního úřadu, jež dokumentuje jak naši státní myšlenku, tak i vyspělost našeho právního života již ve středověku, vrátíme se ještě širším článkem v příštím ročníku. Dr. Josef Klima.

Autonomia Podkarpatskej Rusi je obsažena už i v osnově zákona. Aspoň prvá jej etapa. Je to zase další krok k jej uskutočnění. Interesovaní činitelia prezeli si túto osnovu, takže sa prichádza ku jej prednávaníu medzi zúčastnenými centrálnymi úradmi štátnymi. Tam sa budú pretriasať poznámky oných činiteľov, ktorí do osnovy nahliadli a tak sa prepilovaním osnovy dojde k jej uspokojujúcemu obsahu. Vtedy už snáď budeme môcť očakávať vážné a rozhodujúce kroky so strany orgánov vec meritorne vybavujúcich. Dr. F. Karpat.

Ke sjezdu německých právníků v Brně. Novinářské zprávy o tom, že chystané »Juristentreffen«, pořádané stranou sudetoněmeckou, je konkurenčním podnikem německému právníckému sjezdu v Brně, bylo konečně demontováno v »Prager juristische Zeitschrift«. Debaty příslušníků strany o veřejném právu konají se od roku 1935 každoročně a budou uspořádány i letos na podzim. Tvrzení, že se právníci sudetskóněmecké strany chtějí vyhnouti rozpravám právníckého sjezdu, se prohlašuje za nesmyslné s odůvodněním, že právě naopak »zasedání sjezdu jsou forem pro rozmluvy, v nichž zásadní protiklady na sebe narážejí a není nic zajímavějšího pro právníka, než vyšetření hlavních směrů, které se nyní v zákonodárství projevují, jasné odlišení dobrého od špatného, oportunistu od hodnot trvalých«. Není těžko odhadnout, které normy

jsou těmito obecnými náznaky míněny, které z nich jsou považovány za dobré a které za špatné. Čtenářům »Všehrd« jsou známé odsuzující závěry zejména prof. Dra Sandera. Referát o sjezdových rozpravách řekne další.

Kert.

Retinoskopie. Název je odvozen od slova »retina«, jež je odborným označením sítnice oka. Kryje kriminalistickou metodu, stavící se po bok známé daktyloskopii, majíc s ní stejný účel, totiž bezpečnou individualisaci osoby, aniž ovšem splňuje druhý důležitý úkol daktyloskopie ve využívání stop zločincových prstů k jeho účinnému stíhání. Jak již etymologie jména naznačuje, věnuje se pozornost tentokrát obrazci sítnice lidského oka a jejímu poměru k zrakovému nervu. Tento obrazec a zmíněný vzájemný vztah prohlašují odborníci za individuálně různý a pro každého jednotlivce výhradně charakteristický, podobně jako je to tvrzeno a nescetněkrát s úspěchem prokázáno o vzorcích na koncích lidských prstů. Také zde byly vytvořeny číselné hodnoty, vzor sítnice jednoznačně určující. Retinoskopie není snad reakcí na nesprávnost předpokladů, z nichž vychází daktyloskopie. Základ naprosté individuálnosti jejího rozlišovacího znaku zůstal nedotčen. Potřeba jiné metody byla však vyvolána zkušeností zejména amerických kriminalistiků, že zločinci policii známí, po případě touto již pronásledovaní využívali pokroku plastické chirurgie a dávali si na konečky prstů transplantovat kůži odjinud. Byl sice zjištěn podivující úkaz, že po čase příroda opět prosadila svou a i na nové kůži vytvořila původní vzorec! To však jen zpravidla účelu zákroku bylo dosaženo. Definitivní pomoci zůstala jen stará prostá metoda, znetvoření hmatových polštářků, zvláště vypalováním. Není tedy divu, že se nová individualisační metoda hledala v jedinečném útvaru orgánu, na kterém by každá umělá změna měla v zápětí škodu nepoměrnou užítku. Zdálo by se řešením skutečně ideálním, že požadovaná vlastnost nalezena na lidském oku, jehož ztrátu nebude jistě riskovat ani sebe otrlejší zločinec. Jenže věc má své stíny, které dovedly uhájit daktyloskopii její posici v kriminalistice. Nebylo ještě docíleno shody názorů o tom, je-li obrazec sítnice skutečně u každého člověka různý. Bezpečně bylo však prokázáno, že se tento obrazec během lidského života třeba i několikrát změni, a to jak následkem chorob, tak procesu stárnutí. To jsou důvody jistě dosti závažné, aby retinoskopie přes téměř čtyřicet let od svého počátku nedovedla se pronikavěji uplatnit v kriminalistické praxi. Je tedy jednání o ní na posledním shromáždění Sdružení policejních náčelníků jen dalším v řadě pokusů o uvedení této metody do života, nikoli novinkou, za jakou ji prohlašovaly sjezdové publikace a s nimi i denní tisk.

Kert.

Pracovní a mzdové poměry v Jugoslavii. Ústřední sekretariát jugoslavských dělnických komor vydal studii o dělnických sporech v roce 1936 z pera Bogdana Krekiče. Je v ní mnoho zajímavých sdělení o pracovních, mzdových a životních poměrech jugoslávského dělnictva.

Krekičova studie zabývá se mezi jiným také otázkou mezd a potřebami výživy dělnictva. Dochází k závěru, že dnešní nespokojenost dělnictva není vyvolávána nějakými »rejdy zahraničních agentů«, ale že její příčinu dlužno spatřovati v nízkých mzdách, které nemohou dělníkům a jejich rodinám zajistiti dostatečnou výživu.

Hospodářská situace v Jugoslavii se během roku 1936 zlepšila, mzdy však až do nedávna neustále klesaly. Podle úředních statistik byly mzdy ve srovnání s rokem 1930 nižší o 5% v r. 1931, o 15% v r. 1932, o 16% v r. 1933, o 19% v r. 1934 a o 22% v r. 1935. Při posuzování těchto dat nesmí se zapomínati, že pojištění dělníci (o jejichž mzdy se jedná) nebyli plně zaměstnáni po celý rok, takže životní úroveň se vyvíjela ještě nepříznivěji. Dokladem jsou tato data o průměrných denních mzdách: 25.56

dinarů r. 1930, 26.19 din. r. 1931, 24.58 din. r. 1932, 23.22 din. r. 1933, 22.24 din. r. 1934 a 21.65 din. r. 1935. Nedostatečnost těchto mezd uznali i průmyslníci, kteří na základě výsledků vlastní ankety dospěli k tomu, že je nutno učiniti opatření, aby dělníkům bylo zajištěno slušné existenční minimum.

Proti mzdovým stávkám dělnictva vznikl v celé zemi značný odpor. Ve skutečnosti se však zúčastnila mzdového hnutí jen poměrně nepatrná část dělnictva. Tak na příkl. v obvodu bělehradské dělnické komory bylo to jen něco málo přes 13% pojištěných dělníků, v oblasti dělnické lublaňské komory 21% (4.02% bez stávky), v obvodu sarajevské komory asi 8% (2.63% bez stávky), v oblasti záhřebské dělnické komory přibližně 10% pojištěných dělníků.

Ačkoliv mzdové akce byly skončeny vesměs úspěšně, nepodařilo se dělnictvu udržeti úroveň dosažených vyšších mezd, neboť ceny nejdůležitějších mzdových potřeb stouply v Bělehradě o 5.42%, kdežto mzdy byly zvýšeny jen o 3.22%. Takové byly poměry koncem října 1936; zimní měsíce přirozeně přinesly nové zvýšení životních nákladů.

Krekič věnuje ve své studii zvláštní kapitolu mzdě jakožto hospodářskému činitele. Uvádí v ní, že v roce 1930 činila celková výplata mezd 5.128 milionů dinarů, v roce 1932 jen 3.687 mil. dinarů a v roce 1935 opuze 3.240 dinarů. V roce 1930 bylo v zaměstnání při ročním průměru 300 pracovních dnů 550.000 dělníků, v následujících letech jen 500.000 dělníků. Je však velmi pochybné, zda dnes 500.000 dělníků skutečně pracuje 300 dnů do roka, neboť nezaměstnanost zmenšuje stálost zaměstnání. S velkou pravděpodobností lze říci, že celková výplata mezd klesla s 5.128 milionů dinarů v r. 1930 na 3 miliardy dinarů v r. 1935, t. j. že v pěti uplynulých letech ztrácelo dělnictvo na mzdách nejméně 2 miliardy dinarů ročně. To ovšem znamená citelnou ztrátu i pro celé národní hospodářství.

Zvláštní kapitola Krekičovy studie pojednává o významu kolektivních smluv. Citujeme z ní údaje o výsledku mzdových akcí. Celkem bylo s úspěchem pro dělnictvo ukončeno 320 mzdových sporů, na nichž bylo zúčastněno asi 85.000 dělníků. V těchto 320 podnikcích podařilo se dosáhnouti úpravy pracovních podmínek kolektivní smlouvou.

Autor studie je zřejmě uspokojen tímto výsledkem a praví: »Kolektivní smlouva má též hluboký význam etický, neboť zajišťuje slušnou životní úroveň také těm dělníkům a úředníkům, kteří dosud byli zaměstnání na základě individuální pracovní smlouvy a jichž situace byla proto velmi neutěšená«.

Dr. Jindřich.

Hospodářství a nový občanský zákoník bylo thema přednášky, kterou proslovil dne 11. května t. r. jeden z nejpovolanějších znalců těchto otázek *univ. prof. Dr. Jaromír Sedláček* v Národohospodářské společnosti, odbočce v Brně. V hluboce založených výkladech podařilo se přednášejícímu ukázati četnému posluchačstvu hlavní zákonná ustanovení a směrnice vládního návrhu obč. zákoníka, mající význam především s hlediska hospodářského. Probrav stručně, leč nicméně výstižně poměry ve starém Římě, podal historickou črtu přes 18. a 19. století až do vládního návrhu občanského zákoníka. Na široké basi spočívaly zejména vývody pojmu *věci*, o *příslušenství* a *součástkách*. Značnou pozornost věnoval *S. právu stavby*, neboť zejména s hlediska obecního hospodaření jest žádoucí, aby se obec nezbavovala šmahem svých stavebních pozemků, nýbrž aby dávala své pozemky jen ke stavebnímu užívání. Přesto, že celková struktura práva stavby jest podle vládního návrhu stejná jako podle zákona čís. 86 z r. 1912 ř. z. jsou zde určité odchylky značně důležité, na které S. poukázal a podrobil je rozboru. Svě vývody o no-

vých ustanoveních práva stavby shrnul v tom směru, že bude nutno doplnit předpisy o náhradě, kterou má dostati stavebník od vlastníka pozemku při skončení práva stavby tak, aby byla jasno, jakým způsobem jest možno vésti exekuci na ni a dále, jak si počínati při výplatě této náhrady, vážnou-li na stavbě závady. Po té důkladnému rozboru bylo podrobena *právo zástavní*, kde S. velmi názorně upozornil kriticky na některé zásadní novosti, zejména při zastavení věcí movitých, při zastavení pohledávek, při vlastnickové hypotéce a při konversi hypotéky. Nově upravena ve vládním návrhu jsou *reálná břemena*, čímž má býti zaplněna mezera, která v dosavadním právu jest. Z oddílu majetkového práva hlavní pozornost byla věnována kritickému hodnocení nových ustanovení o *smlouvě hromadné* a *smlouvě zprostředkovatelské*. Nejvíce pak upoutaly výklady o ustanoveních stran *peněžitých dluhů*, o novém *ručení podnikatelském* a ze třetího oddílu nová ustanovení o *cenných papírech majiteli svědčících*.
V. K. (Brno).

Prof. François Olivier-Martin hostem Karlovy university. Na právnickou fakultu Karlovy university zavítal v posledním dubnovém týdnu významný francouzský vědec François Olivier-Martin, profesor dějin veřejného práva na universitě v Paříži.

Přednáška o jazykové politice francouzských králů, kterou proslavil na právnické fakultě, navazovala na dvě přednášky, přednesené ve Francouzském ústavě A. Denise v Praze o methodách asimilace jednotlivých území, která franc. panovníci postupně přičleňovali k centrálnímu francouzskému státu. S příjemnou živostí a neobyčejně přehlednou jasností — vlastněm všem francouzským vědcům vrozeným a dodejme — nám bohužel tolik chybějícím — nastínil prof. Olivier-Martin nejprve územní vývoj francouzského státu, přihlížejce neustále ke způsobu, kterým byla tato území postupně přiřazována k původně malému území prvních franc. panovníků jak po stránce politické, tak po stránce právní.

Zajímavé tu bylo zejména konstatování nepřetržitého respektování všech regionálních zvláštěností, kterými se právní řády jednotlivých teritorií vyznačovaly. Francouzští králové nikdy násilím nevnucovali nově získaným územím právní řád platný v centrálním území státním.

V oboru práva veřejného projevoval se tento fakt nejmýrazněji v právu trůnním; francouzští panovníci totiž se podrobovali v tomto směru sami dobrovolně normám platícím v územích třeba již předem vojensky nebo i jinak anektovaných: dávali se, byť i formálně, voliti lokálními sněmy za hlavu území, konali přísahu na lokální svobody a práva a často i do svého úředního titulu zařazovali hodnotu nabytou v novém území. V oboru práva soukromého pak zdůraznil prof. Olivier-Martin jmenovitě neobyčejnou pružnost a vývojovou schopnost práva obyčejového, které dovedli francouzští králové neobyčejně obratně využiti, spoléhajíce se na automaticky se vyvíjející změny zvykového práva, jež samy postupně bez násilných zásahů státní moci unifikovaly právní řád v celé oblasti tvořícího se francouzského státu, takže Napoleon ve svém Code civil mohl již poměrně snadno jen písemnou formou vyjádřiti to, co v zemi jako právo platilo.

Po stránce jazykové konečně nebylo tomu jinak. Zde upozornil řečník především na to, že jazykově Francie nebyla od počátku jednotná, byť i by povrchní pozorovatel zejména v cizině měl takový dojem. Francouzská nářečí, jichž se užívalo v jednotlivých krajích, se od sebe velmi podstatně lišila. Není třeba ani mluvit o dialektu germánsko-románském mluveném v Alsasku; stačí vzpomenouti si na provençalštinu nebo na jazyk, kterého bylo až téměř do nejnovější doby hojně užíváno v Bretagni.

I zde byly jazykové zvláštnosti francouzskými králi přísně respektovány, ne ovšem ve smyslu moderních zásad o ochraně menšin, ale spíše z diplomatické prozíravosti v naději, že se dojde dříve či později k jednotě. Tento problém, který prof. Olivier-Martin osvětlil i uváděním přesných míst z pramenů dějin franc. práva, byl ve Francii, kde se již od 13. století přestalo užívatí latiny jakožto úřední řeči, velmi důležitý.

Maně se ke všem těmto výkladům druží srovnání s poměry ve střední Evropě, zejména ve státě českém a uherském, kde — třeba mnohdy zjevně protiprávně — byla hlavou státu uplatňována tvrdá centralisace.

Přednášky prof. Olivier-Martina byly v Praze sledovány s živým zájmem a sblížily zase poněkud československou právnickou i historickou obec se způsobem myšlení vědeckých pracovníků francouzských.

Doufáme, že i prof. Olivier-Martin, jenž si v Praze, kterou navštívil již po druhé, prohlédl i řadu právně historických památek a mimo Prahu navštívil i Karlštejn, byl se svou návštěvou spokojen a že se rád seznámil i s právními historiky — s nimiž přišel do užšího styku mimo to i v malém semináři, konaném ve Franc. ústavu — země, v níž historie byla, jak výstižně ve svém proslvu na uvítanou prohodil prof. Beuve-Méry, vždy na čestném místě.

Dr. Mojmír Vaněk.

Studium práv v Itálii. Na právnickou fakultu mají přístup studenti, kteří dosáhli licenza classica, jež odpovídá studium na našem klasickém gymnasiu. Toto studium se dělí na ginnasio (5 let) a liceo classico (3 léta). Licenza scientifica, odpovídající asi vysvědčení dospělosti z reálného gymnasia, je poměrně málo běžná mezi studentstvem.

Právnická fakulta má 4 ročníky (dělení na semestry neexistuje). Studium jest zakončeno závěrečnou zkouškou doktorskou, která předpokládá 21 zkoušku z jednotlivých předmětů. 17 zkoušek ze základních předmětů musí dělat každý student, tři jsou z předmětů daných na výběr, jedenadvacátá je z předmětu zvaného *Cultura militaire*, který je předepsaný jen pro studenty. V prvním ročníku přednáší se národní hospodářství korporativní, právní filosofie, instituce soukromého práva, instituce římského práva, dějiny římského práva. Druhý ročník obsahuje právo ústavní, obchodní, církevní, finanční a finanční vědu. Třetí ročník skládá se z práva občanského, trestního, římského, mezinárodního a trestního řízení. Všechny tyto předměty jsou t. zv. dvouleté, t. j. zapisují se a přednáší se už ve druhém ročníku. Ve čtvrtém ročníku přednáší se právo správní a dějiny práva v Itálii (oboje dvouleté), právo korporativní, civilní řízení soudní. Kromě toho jsou předepsány mnohé předměty dle volby, z nichž nejdůležitější jsou tyto: statistika, soudní lékařství, právo koloniální, průmyslové, zemědělské, námořní, letecké, horní, byzantské, řecké, právo východního středomoří, pracovní zákonodárství, kursy moderních jazyků a odborné terminologie. Termíny zkušební jsou dvakrát do roka. V červnu a v říjnu. Teprve od Habešské války jsou četné mimořádné termíny pro studenty-vojáky, kteří odjíždí do Afriky anebo se odtud navrátili. Normální studenti odbudou si v červnu tři až čtyři zkoušky, v říjnu jednu až dvě. Studenti, kteří žádají o osvobození od tax a školného, musí složit zkoušky z předmětů tak, jak se přednáší v jednotlivých ročnících kromě zkoušek z předmětů na výběr daných. Jinak je možno dělat zkoušky kdykoliv — postupuje se stále do vyššího ročníku, bez ztrácení semestru. Zkoušky jsou bez přístupu veřejnosti: zkouší profesor a dva asistenti. Každý má 10 hlasů, takže student může dostat maximálně 30 hlasů; nemá-li alespoň 18 hlasů, propadá.

Ve čtvrtém roce může student požádat o téma pro svou doktorskou práci. Předmět si může vybrati, profesor, jenž předmět přednáší, mu stanoví bližší téma. Práce, v rozsahu 80, 100 až 150 stran, se předloží v červnu nebo v říjnu a předpokládá absolvování všech 21 speciálních

zkoušek. Může tedy student býti doktorem práv nejdříve v červnu 4. roku, většina toho však dosahuje již v říjnu, tedy právě čtyři leta po vstupu na universitu. Disertační práce se ocení ve veřejné zkoušce, zvané diskuse o doktorát. Z přítomných 11 profesorů má každý 10 hlasů. Průměr jest 90 až 105 hlasů, minimum je 66. Pro hlasování bere se za podklad výsledek zkoušek speciálních, doktorská thèse není směrodatná, může jen o něco zlepšit prospěch. K fakultě bývá připojeno i několik (jedna až tři) t. zv. škol pro zdokonalení. Doktor práv se zapisí do takového kursu zpravidla na rok, aby se specialisoval pro určitý obor. Poslední desetiletí se oddělují od právnických fakult fakulty politických věd jako samostatné. Předměty studia jsou tytéž, ovšem soukromé právo je redukováno, kdežto veřejné právo a hospodářské vědy jsou rozšířeny, přednáší se nauky o státě a politické doktriny, zejména fašistická. Tyto fakulty připravují pro kariéru administrativní a zahraniční.

O spolupráci profesorů se studenty ve věcech studijních nelze mluvit. Distance mezi studentstvem a profesory je daleko větší než v ČSR. Někteří profesori jsou titulováni Exelence. Profesorská hodnost je odstupňována na četné stupně. Universita římská má takto několik set členů profesorského sboru.

Taxy na italských vysokých školách jsou vysoké. Roční školné na právnickou fakultu přijde na 950 lir, první rok s imatrikulací 1250 lir. Taxy u jednotlivých zkoušek činí 150, za doktorát 300 lir. Cizinci platí polovic.

Pro osvobození od tax jsou tyto podmínky: a) student je z rodiny veřejného zaměstnance, jenž má aspoň 7 nezaopatřených dětí. Student musí mimo to dosáhnouti u maturity průměrné známky 7 (1 nejhorší, 19 nejlepší). V pozdějších letech musí míti pro osvobození průměrný prospěch 21 hlasů z 39. Jinak rozhoduje otcův příjem (na př. 3 osoby maximálně na 16.000 lir ročně); b) u dětí jiných občanů, než veřejných zaměstnanců platí totéž, má-li otec alespoň 10 nezaopatřených dětí (tři osoby — 15.000 lir ročně). Maturita s průměrnou známkou 9 opravňuje k osvobození od celého, 7 od polovice. V dalších letech vyžaduje se 27 hlasů z třiceti pro celé, pro polovinu aspoň 24 hlasů. Má-li student u některé zkoušky méně hlasů než 24, nemůže býti vůbec osvobozen. Nemažetný student, jemuž se nepodařilo dosáhnout potřebného prospěchu, má možnost požádat o potřebnou částku t. zv. školní pokladny, která mu v případě vskutku zasluhujícím uznání, poskytne podporu buď ve výši taxy nebo aspoň ve výši její částky.

Dr. L. Učňová.

II. mezinárodní sjezd sociální politiky bude se konati v Paříži ve dnech 25. až 28. července 1937. Protektorát sjezdu přijal Albert Lebrun, prezident francouzské republiky. Sjezd bude zahájen proslovem ministerského předsedy; svoji přítomnost a účast na sjezdových pracích oznámili čelní význační pracovníci z kruhů sociálně politických. Dr. Jindřich.

Cena slovenského průmyslu pro r. 1938. Ústřední sdružení slovenského průmyslu v Bratislavě věnovalo u příležitosti desíletého trvání Čsl. republiky r. 1928 částku per Kč 40.000.— na zvláštní fond, jehož úroky mají býti upotřebeny každoročně na odměňování vědeckých prací v prvé řadě z oboru práva národohospodářského a národního hospodářství se zvláštním zřetelem na průmysl na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Správní výbor, skládající se ze 3 profesorů, volených právnickou fakultou a 2 členů jmenovaných Ústředním sdružením slovenského průmyslu, usnesl se ve schůzi dne 14. IV. 1937 na tom, vypsati 8 (osm) temat k vědeckému zpracování a 3 nejlepší práce honorovati cenami slovenského průmyslu. Themata ta jsou:

I. Z národního hospodářství. 1. Dnešní podpora průmyslu na Slovensku a potřeba jejího prohloubení. 2. Dopravní problémy

Čsl. republiky se zvláštním zřetelem ke Slovensku. 3. Jak se projevila hospodářská krize z let 1930 až 1936 na Slovensku. 4. Investiční politika veřejných svazků jako politika konjunkturální resp. protikrisová vůbec a zvláště její vývoj na Slovensku a ocenění.

II. Z práva obchodního: Právní formy hospodářské koncentrace se zvláštním zřetelem ke Slovensku.

III. Z práva finančního: Pojem darování podle slovenského práva soukromého a poplatkového.

IV. Z práva správního: 1. Zájmová veřejnoprávní samospráva v státě čsl. a její další vybudování. 2. Úprava chudinství na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

Ceny jsou tři, a to prvá 3000 Kč (třítisíce korun čsl.), druhá 2000 Kč (dvatisíce korun čsl.) a třetí 1000 Kč (jedentisíc korun čsl.), dohromady Kč 6000.—.

Práce mohou podati absolventi právnické fakulty university Komenského v Bratislavě do 10 let po vydání absolutoria. Práce slovensky psané mají *ceteris paribus* přednost.

Práce buďtež podány do 31. XII. 1938 do 12. hod. polední na děkanství právnické fakulty university Komenského v Bratislavě, Šafaříkovo nám. 12 přímo nebo poštou doporučeně, buďtež psány na stroji a označeny heslem. K práci buď připojena zalepená obálka, týmž heslem jako práce označena, v níž buď uvedena adresa autorovy práce.

O udělení cen jednotlivým pracím rozhodne správní výbor pro rozdělení cen slovenského průmyslu a usnesení jeho bude publikováno dne 7. III. 1939 na úřední desce děkanství právnické fakulty v Bratislavě a v novinách.

K osmému sjezdu německých právníků. Po druhé sešel se v Brně sjezd německých právníků ve dnech od 14.—17. května t. r. Četní právníci, mezi nimi mnoho mužů velmi známých nejen ve všech částí ČSR, ale i ze všech sousedních států a ze Švýcar sešli se, aby vykonali významnou práci pro vývoj práva, právní bezpečnost a národní spravedlnost. Při zahájení dala se oficiálně zastupovati také československá vláda, jejíž člen a zástupce, ministr spravedlnosti Dr. Ivan Dérer zde přinesl k německým právníkům velikou slavnostní řeč, která velmi vyzdvihla význam a poslání tohoto sjezdu. Tuto řeč, která je české i německé veřejnosti všeobecně známa z tisku, lze označiti jako poselství čsl. vlády nejenom Němcům v naší republice, nýbrž všem Němcům vůbec a dále jako poselství všem sousedním národům, jejichž menšiny u nás žijí.

Sjezd projednával jednotlivá témata velikého významu ve třech sekcích a výsledek své práce vtělil do směrnic, které jistě budou míti značný vliv na zákonodárství a soudnictví v ČSR. V konečné valné schůzi přečtena byla telegrafická odpověď pana presidenta republiky, jenž přál sjezdu plného zdaru, načež byly přijaty usnesené základní směrnice k jednotlivým bodům.

První sekce usnesla se k tématu »Jaká opatření se doporučují proti zneužití zajišťovacího postupu a výhrady vlastnického práva?« na celé řadě formálně i materiálně právních základních směrnic. — Ve směrnicích, přijatých toutéž sekcí k bodu »Právní postavení obchodních jednatelů« se praví mimo jiné: Kodifikace práva obchodních jednatelů je naléhavě nutná. Právo samostatného obchodního jednatele musí býti nejpozději určeno při nové úpravě obchodního zákoníka. Rakouský zákon o obchodních jednatelích jest vhodným podkladem pro vybudování práva obchodních jednatelů. Jest terminologicky přísně rozlišovati mezi obchodními jednateli samostatnými a nesamostatnými.

V resolucích, usnesených ve *druhé sekci* na téma: »Vzájemná vázanost soudů a správních úřadů dřívějšími rozhodnutími« se uvádí mezi

jinými toto: Soudy a správní úřady jsou navzájem vázány na svá formálně pravoplatná rozhodnutí a opatření, pokud se nic jiného neuvádí. Totéž platí také ve vztahu jednak různých soudů, jednak různých správních úřadů mezi sebou. Za jistých podmínek má být dána také možnost, dáti podnět k mimořádnému přezkoumání rozhodnutí jiného úřadu nebo soudu nejvyšší soudní instancí tomuto úřadu nebo soudu nadřízenou (Nejvyšší správní soud, Nejvyšší soud), pakli se tento soud touto záležitostí již nezabýval. Trestní soudy nejsou však ani nadále, alespoň zásadně, vázány rozhodnutími jiných soudů nebo úřadů. — K otázce »Doporučuje se v řízení opravném proti rozsudku sborových soudů ve věcech trestních přezkoumání skutkové otázky?« se praví v usnesených resolucích toto: Přezkoumání skutkové otázky, přesahující rámec § 362 tr. ř. (mimořádná obnova řízení) doporučuje se jen potud, pokud rozhodnutí o ní vykazuje chyby, pro jichž zjištění není třeba opakovati provedení důkazu. Nedoporučuje se připustiti odvolání pro skutkovou otázku proti rozsudkům soudů sborových. Není-li možno tříčlenné senáty opět přeměnit v senáty čtyřčlenné a kompetenci samosoudce obmeziti pouze na řízení před okresními soudci, doporučuje se, rozšířiti přezkoumání zjištěných skutečností proti dosavadnímu stavu. Při tom by přišlo v úvahu rozšíření § 281 bod 5 tr. ř. o další důvod zmatečnosti pro zřejmé nedostatečné odůvodnění.

V zásadních směrnicích, usnesených *třetí sekcí* k otázce »Úprava práva nařizovacího na podkladě ústavní listiny« vyskytují se tyto požadavky: § 55 úst. listiny (nařízení vydávati lze jen ku provedení určitého zákona a v jeho mezích) vyloučit zmocnění vydávati nařízení, ke kterým by jinak bylo zapotřebí zákona a dlužno tudíž se postarati o to, aby zejména zákon o mimořádné moci nařizovací byl co nejdříve zrušen, poněvadž se příčí ústavní listině, vyhrazuje si zmocnění, ku kterému dle ústavní listiny by bylo zapotřebí pouze zákona ústavního. K odstranění nynější protiústavní nařizovací praxe v ČSR je potřeba, aby byl konečně znovu aktivován ústavní soud a aby se náležitě upravilo navrhovací právo, uvedené v zákoně o ústavním soudu ze dne 9. března 1920 č. 162 Sb. z. a n. tak, aby ústavnímu soudu bylo umožněno přezkoumati platnost zmocňovacích zákonů. — Konečně praví mezi jiným zásady, usnesené k bodu »Volná úvaha správních úřadů a její přezkoumání«: Úřad má své rozhodnutí odůvodniti a uvést všechny pro rozhodnutí směrodatné okolnosti. V rámci administrativního opravného řízení podléhají správní akty přezkoumání instančně nadřízeného úřadu v plném rozsahu včetně oboru volné úvahy. Nejvyšší správní soud je oprávněn a povinen, u všech správních aktů mezi jinými zkoumati, zda správní úřad nejednal proti právním normám, jichž dbáti byl povinen i při výkonu volné úvahy, jemu zákonitě příslušející; to platí zejména ohledně meze volné úvahy dané ústavou, zvláště pak zásadou rovnosti před zákonem. Jelikož Nejvyššímu správnímu soudu je ponechati dalekosáhlé právo přezkoušecí ve všech případech, bylo by chybou, chtíti vyjmouti z příslušnosti tohoto tribunálu věci volné úvahy. Z hlediska skutečně právního státu je nutno žádati, aby zákonodárstvím byla volná úvaha zaváděna jen v mezích nezbytně nutných. Zejména ale nesmí býti volná úvaha poskytnuta za tím účelem, aby úřední rozhodnutí mohlo býti vyjmutu ze správně-soudního přezkoumání.

Kromě toho byla ku konci sjezdu konána valná schůze stálého výboru něm. právníckého sjezdu, v níž mimo zprávy o činnosti představenstva bylo také zaujato stanovisko proti nové osnově vysokoškolského zákona, dále byla přijata jazykově-právní resoluce, zaujato stanovisko proti zpětné působnosti zákonů, přečtena se souhlasem směrnice o obsazování notářských míst, usnesená spolkem německých notářů a

Poznámka k § 1354 osnovy občanského zákoníka. Při běžném pročitání osnovy občanského zákoníka, který mimochodem má krásnou díky, přišli jsme na ustanovení § 1354, který jedná o promlčení pohledávek vykonatelných. Podle návrhu pohledávky vykonatelné (to jest pohledávky přisouzené rozsudkem nebo jiným výrokem, který nabytí moci práva, pohledávky přiznané vykonatelným smírem nebo jinou vykonatelnou listinou a pohledávky zjištěné v řízení konkursním nebo vyrovnacím) promlčují se ve třiceti letech (normálně), proti státu nebo jiné právnické osobě veřejného práva ve čtyřiceti letech. Ustanovení to by odpovídalo veřejnému citu spravedlnosti. Za nesprávné však pokládáme další ustanovení novely: »Jestliže výrok nebo právní jednání tu uvedené uloží povinnost k opakujícímu se plnění (§ 1347), které dospěje v budoucnosti, promlčuje se nárok na jednotlivé plnění podle § 1347.« Tento paragraf pak uvádí: »Pohledávky zadrželých občanských plnění, splatných ve lhůtách nejvýše jednoletých, jako úroků, rent, příspěvků vyživovacích a dávek výměnkových, zanikají ve třech letech. Právo samo se promlčí, když se nevykoná po třicet let.«

Podle toho byl by možný tento případ: Manželka žaluje manžela na výživné a jest vydán rozsudek nebo jest uzavřen smír, že manžel má manželce platiti určitou částku. Manžel zaplatí jednu nebo dvě splátky, dále neplatí nic a jest tak dovedný, že všechny exekuční kroky proti němu jsou bezvýsledny. Konečně manželka vidouc, že by další zákroky byly marny, upustí od vymáhání a nuzuje se. Najednou po několika letech se doví, že manžel nabytí jmění dědictvím, výhrou, nebo že dosáhl postavení tak, že jeho jmění jest postižitelné. Podá exekuci na částky za celou dobu zadrželé, avšak manžel na opoziční žalobu docílí zrušení nároků starších tří let z toho důvodu, že tyto nároky jsou promlčeny. Tytéž případy jsou při stanovení výživného pro děti a podobně. Povinní jsou vynalézaví ve vytáčkách, takže exekuce proti nim jest bezvýsledná. A nyní by jim zákon dával odměnu za jejich nemravný postup tím, že by nechal do 3 let promlčovati i pohledávky smírem nebo soudním výrokem proti nim vyslovené? Máme za to, že takový postup nemůže býti spravedlivý a že zákon by měl výslovně nechat i vykonatelných pohledávek promlčení 30leté u všech pohledávek bez ohledu na jich důvod. Pisatel těchto řádek měl ve své praxi několik případů, které, kdyby se na ně mělo vztahovati promlčení novelou zamýšlené, byly by dopadly pro postižené velice nespravedlivě. Jeden z případů byl ten, že manžel odstěhoval se od své manželky bez důvodu v roce 1919 a nechal ji na pospas bídě spolu s 3 dětmi v manželství zrozenými. Manželka ho žalovala a dosáhla ve sporu smíru, podle kterého se manžel zavázal platiti manželce po Kč 100.— měsíčně a na děti na každé po Kč 50.— měsíčně. Nezaplatil však ani jednu splátku. Jeho jmění nebylo exekucí postižitelnou a manželka ztratila pak vůbec energii stále čekati a vymáhati výživné pro sebe a děti. Svoji práci živila je pak sama a děti byly dosti dobře zaopatřeny. Mezitím manžel žil si dobře a o manželku a děti se nestaral. Teprve po 16 letech dověděla se manželka náhodou, že manžel její — rozvod dosud vůbec nebyl proveden — zdědil $\frac{1}{4}$ domu. Na základě starého exekučního titulu vedla nyní exekuci na zaplacení všech zadrželých splátek, které dostala. Kdyby se postavil zákon na stanovisko, že se dávky i vykonatelné promlčují ve třech letech od splatnosti, pak by manželka nedostala nic a manžel, jehož jednání bylo nejen nepoctivé, nýbrž i protizákonné, by měl nespravedlivou prémii svých nepoctivých skutků. Jiný případ byl s nemanželským otcem, který měl soudem uloženy alimentární dávky, neplnil je, skrýval se se svým jměním, avšak za 10 let dostal takové zaměstnání, ze kterého všechny dávky byly exekucí lehce

postizitelny. Myslím, že nařízení č. 105/1858 ř. z., které se má převést výše uvedeným paragrafem do našeho práva, bylo již dávno obsoletní přes to, že je začal nejvyšší soud v poslední době praktikovati, že však v každém případě zákonodárce musí zabránit takovým důsledkům, aby člověk myslící na nepravost nebyl podporován a nevinné osoby právním předpisem nezaviněně poškozeny. dnk

L i t e r a t u r a .

Karl Wolff: Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts. — Vídeň 1936. Nakladatelství Julia Springera, Str. 378. —

Kniha se dělí na úvod, v němž autor stručně pojednává o pojmu řízení a jeho druzích, a na čtyři další části, z nichž první je věnována otázce předmětu řízení, druhá příslušným právním pramenům, třetí osobám, které mají v procesu účast, a čtvrtá — nejobsáhlejší — jednotlivým typům soudního řízení.

První část (o předmětu řízení) jest věnována především t. zv. základním pojmům procesním, jako »občanská věc procesní«, »nárok na rozsudek« (Urteilsanspruch) a j. Autor rozlišuje obvyklé tři typy žalobního nároku, totiž nárok na zjištění (Feststellungsanspruch), na plnění (Leistungsanspruch) a na právní změnu (Rechtsgestaltungsanspruch). Dále pojednává o předmětu *sporu*, který prohlašuje za přímý právní důvod nároku na rozsudek, o *předmětu žaloby*, který definuje jako obsah žádaného rozhodnutí, pak o nárocích osob třetích (zejména vedlejších intervenientů), o hodnotě sporu, o nákladech procesních, o jistotě a o právu chudých. Ve druhé části jedná Wolff o právních *pramenech* procesního práva, a to jednak s hlediska historického, jednak pokud jde o platné předpisy. Třetí část obsahuje výklady o osobách zúčastněných v civilním procesu. Autor pojednává nejprve o *soudech*, jednak o příslušnosti, pak o »účastnících procesu« (Prozessteilnehmer), mezi něž počítá strany, procesní zástupce a vedlejší intervenienty. Čtvrtá část pojednává o *řízení* a dělí se na dva díly: A) Řízení před *soudy řádnými*. B) Řízení před *soudy mimořádnými*. K mimořádným soudům (Sondergerichte) počítá Wolff spolkový soud (Bundesgerichtshof), pak zvláštní »Abrechnungsgerichtshof«, pak patentní soud, konsulární soud v Kairu, živnostenské soudy, zvláštní pracovní soud v Dornbirnu a státní soudy rozhodčí.

Kniha má být především studijní pomůckou pro posluchače rakouských universit. Pro přehledný způsob výkladu bude však cennou pomůckou pro každého, kdo se chce orientovati o tom, co nového přineslo rakouské zákonodárství v oboru civilního práva procesního. Teoreticky je spis založen na tradiční německé nauce procesuální, kterou autor přejímá bez kritiky. hb.

Barbara Woottonová: Hospodářství s plánem či bez plánu? S úvodem Dr. Josefa Macka. Přel. Dr. Vlad. Roháček. Nákl. Jana Laichtra v Praze 1936. Str. 404, cena 54 Kč, váz 72 Kč.

Podle autorky, docentky londýnské university, je hospodářská soustava bez plánu založena na cenovém mechanismu, kterému sice se daří rozdělovati statky s úspěchem, nikoli však dostatečně spravedlivě. Vedle úkolu distribučního je funkcí tohoto mechanismu ještě rozhodovati o tom, které statky a v jakém množství mají být vyrobeny. Stejně však působí v hospodářství bez plánu ceny i na úspory a investice, jejichž cenou je právě odměna za určitou dispozici majetkem, zvaná úrokem a ziskem. V obou těchto případech mají pokusné reakce na chance většího výtěžku